

Den helige Josef: Drömmen om kallelse

Kära bröder och systrar!

Den 8 december förra året markerade 150-årsjubileet för den helige Josefs förklaring som skyddspatron för den universella kyrkan inledningen till ett år som vigts åt honom (jfr. Dekret från Apostoliska Penitentiariet, 8 december 2020). För min del skrev jag det apostoliska brevet "Patris corde", som syftade till att "öka vår kärlek till detta stora helgon". Den helige Josef är en extraordinär gestalt, ändå är han samtidigt "så nära oss i vår egen mänskliga erfarenhet". Han utförde inte några häpnadsväckande gärningar, han fick inte några särskilda nådegåvor, inte heller verkade han speciell i ögonen hos dem som mötte honom. Han var inte berömd eller ens värd att lägga märke till: Evangelierna rapporterar inte ett enda ord uttalat av honom. Trots detta förverkligade han genom sitt alldagliga liv något extraordinärt i Guds ögon.

Gud ser till hjärtat (jfr. 1 Sam 16:7), och hos den helige Josef har han känt igen en faders hjärta, som förmår att ge och skapa liv mitt uppe de i dagliga rutinerna. Samma mål har kallelserna: att dag för dag skapa och förnya liv. Herren vill skapa faders- och modershjärtan: hjärtan som är öppna, som har förmåga till stora initiativ, som ger generöst av sig själva, som visar sitt medlidande i tröstandet av de ängsliga och som evigt stärker hoppet. Präster och gudsvigda personer är i stort behov av dessa egenskaper i vår tid, en tid som präglas av bräcklighet, men också av lidande på grund av pandemin, vilket har gett upphov till osäkerhet och rädsla inför framtiden och själva meningen med livet. Den helige Josef kommer oss till mötes i sin mildhet, som ett av "helgonen i det närmaste grannskapet". Samtidigt kan hans starka vittnesbörd leda oss på vägen.

Den helige Josef föreslår för oss *tre nyckelord* för var och ens personliga kallelse. Det första är *dröm*. Alla drömmer om att leva ett meningsfullt liv. Det är riktigt att nära storslagna förhoppningar, en ädel strävan som flyktiga mål – såsom framgång, pengar och nöjen – inte kan tillfredsställa. Om vi skulle be människor att med ett ord uttrycka sitt livs dröm, skulle det inte vara svårt att föreställa sig svaret: "att bli älskad". Det är kärleken som ger mening åt livet, därför att kärleken uppenbarar livets mysterium. Vi kan verkligen säga att vi bara *har* livet om vi *ger* det; vi äger livet i sann bemärkelse bara om vi generöst ger bort det. I detta hänseende har den helige Josef mycket att säga oss, därför att genom de drömmar som Gud inspirerade i honom, gjorde han sitt liv till en gåva.

Evangelierna berättar om fyra drömmar (cf. Mt 1:20, 2:13, 19, 22). De innebar ett kall från Gud, men de var inte lätta att acceptera. Efter varje dröm behövde Josef ändra sina planer och ta en risk, vilket innebar att han måste offra sina egna planer för att lyda Guds, för honom oförståeliga planer. Josef litade fullständigt på Gud. Vi kan fråga oss själva: "Varför sätta så stor tilltro till en nattlig dröm?" Även om en dröm ansågs vara mycket viktig i forna dagar, var en dröm ändå något litet inför livets konkreta verklighet. Ändå lät sig Josef utan att tveka vägledas av sina drömmar. Varför? Därför att hans hjärta var inriktat på Gud; det var alltid mottagligt för Gud. För hans uppmärksamma "inre öron" var en liten signal tillräcklig för att känna igen Guds röst. Detta kan också tillämpas på våra kall. Gud tycker inte om att uppenbara sig själv på spektakulära sätt, att inkräkta på vår frihet. Han meddelar sina planer till oss med mildhet. Gud låter oss inte överväldigas av bländande visioner utan talar dämpat till oss i våra hjärtans djup, han kommer tätt intill oss och talar till oss genom våra tankar och känslor. På detta sätt, samma sätt som han gjorde med den helige Josef, ställer han oss inför djupa och oväntade horisonter.

Josefs drömmar ledde honom faktiskt till erfarenheter han aldrig skulle kunna föreställa sig. Den första drömmen hindrade att trolovningen avbröts och gjorde honom till far för Messias, den andra orsakade hans flykt till Egypten, men han räddade samtidigt livet på hans familj. Efter den tredje drömmen, som förutsade att han skulle återvända till det land där han var född, hade han en fjärde dröm som fick honom att åter ändra sina planer och den förde honom till Nasaret, platsen där Jesus skulle inleda sin förkunnelse om Guds rike. Mitt i dessa omvälvande händelser fann han modet att följa Guds vilja. Så är det också med en kallelse: Guds kall manar oss alltid att ta ett första steg, att ge oss själva, att gå vidare. Det kan inte finnas tro utan risk. Endast genom att tillitsfullt överlämna oss åt nåden, genom att sätta våra egna program och bekvämligheter åt sidan, kan vi verkligen säga ”ja” till Gud. Varje ”ja” bär frukt eftersom det blir en del av en större plan, en plan vars detaljer vi bara får glimtar av men som den gudomlige konstnären känner till och utför, och på så sätt skapar ett mästerverk av varje liv. I detta hänseende är den helige Josef ett enastående exempel på mottaglighet för Guds planer. Hans *mottaglighet är dock aktiv*: han var aldrig motsträvig eller resignerad. ”Josef är inte en resignerad och passiv man. Han är en modig och stark initiativtagare”. (Patris corde 4). Må han hjälpa var och en, särskilt unga personer som söker att urskilja och få klarsyn, att handla så att Guds planer förverkligas. Må han ingjuta mod i dem att säga ”ja” till Herren, han som alltid förvånar och aldrig gör någon besviken.

Ett andra ord som betecknar den helige Josefs resa och hans kallelse är: *tjänst*. Evangelierna visar hur Josef levde helt och hållet för andra och aldrig för sig själv. Guds heliga folk kallar honom ”*den kyskaste brudgum*”, vilket grundar sig på hans förmåga att älska utan förbehåll. Genom att befria kärleken från varje form av ägande, blev han öppen för en än mer fruktbarande tjänst. Hans kärleksfulla omsorg har spänt över generationer; hans vaksamma beskydd har gjort honom till Kyrkans skyddspatron. Som en person som visste hur man förkroppsligar självutgivande i livet är Josef också skyddspatron för en lycklig död. Hans tjänst och uppoffringar var emellertid endast möjliga eftersom de närdes av en större kärlek: ”Varje verklig kallelse föds ur gåvan av sig själv, som är frukten av ett moget offer. Prästerskapet och det gudsvigda livet kräver också den typen av mognad. Vilken vår kallelse än är, antingen till äktenskap, celibat eller jungfrulighet, kommer vår gåva av oss själva inte att fullkomnas om den stannar vid offer. Vore detta fallet, skulle gåvan att ge sig själv istället för att vara ett tecken på kärlekens skönhet och glädje, riskera att bli ett uttryck för olycka, sorg och frustration” (Ibid., 7).

För den helige Josef förblev inte tjänsten, som ett uttryck för gåvan av sig själv, bara ett ideal: det blev en regel för det dagliga livet. Han bemödade sig om att finna och förbereda en plats där Jesus kunde födas; han gjorde sitt yttersta för att skydda honom från Herodes vrede genom att ordna en resa i all hast till Egypten; han återvände omedelbart till Jerusalem när man hade tappat bort Jesus; han försörjde familjen genom sitt arbete, även i ett främmande land. Kort sagt anpassade han sig till olika omständigheter med samma attityd som finns hos dem som inte blir missmodiga när livet inte blir som de önskat; han visade en *villighet* som är typisk för dem som *lever för att tjäna*. På så sätt välkomnade Josef livets frekventa och ofta oväntade resor: från Nasaret till Betlehem för skattskrivningen, sedan till Egypten och åter till Nasaret, och varje år till Jerusalem. Vid varje tillfälle var han villig att möta nya omständigheter utan att klaga, alltid beredd att räcka ut en hjälpande hand för att lösa problem i olika situationer. Vi kan säga att detta var vår himmelske Faders *utsträckta hand* till hans Son på jorden. Josef kan därför inte undgå att vara en modell för alla kallelser, som är kallade till att vara *Faderns ständigt aktiva händer* som är utsträckta till hans barn.

Följaktligen tycker jag om att tänka den helige Josef, beskyddare av Jesus och Kyrkan, som *kallelsernas beskyddare*. Ja, det är faktiskt så att hans *omsorg om att beskydda* springer ur hans villighet att tjäna. Evangeliet berättar att Josef ”steg upp och tog om natten med sig barnet och hans mor och begav sig till Egypten” (Mt 2:14), och på så sätt uppenbarades hans omedelbara omsorg om hans familj. Han ödslade ingen tid på att oro sig över sådant han inte kunde kontrollera, för att istället ge full uppmärksamhet åt dem som var anförtrodda åt hans omsorg. En sådan omtänksam omsorg är ett tecken på verklig kallelse, ett vittnesbörd om ett liv som är berört av Guds kärlek. Ett så vackert exempel på ett kristet liv vi ger när vi vägrar att bli besatta av att sträva efter våra egna ambitioner och av att hänge oss åt våra illusioner, utan istället bryr oss om vad Herren har anförtrott åt oss genom Kyrkan! Gud kommer då att låta sin Ande och kreativitet strömma över oss; han gör underverk i oss, liksom han gjorde i Josef.

Tillsammans med Guds kallelse, som gör att våra största *drömmar* blir förverkligade, och vårt svar, som utgörs av generös tjänst och uppmärksam omsorg, finns där ett tredje kännetecken i den helige Josefs dagliga liv och i vår kristna kallelse, nämligen *trofastheten*. Josef är en ”rättfärdig man” (Mt 1:19) som dagligen håller fast vid att i tysthet tjäna Gud och hans planer. Vid ett särskilt svårt tillfälle i sitt liv begrundade han eftertänksamt vad han skulle göra (cf. v. 20). Han lät sig inte stressas av ögonblicket. Han föll inte för frestelsen att handla förhastat, att bara följa sina instinkter eller att leva för stunden. Istället avvägrade han omständigheter på ett tålmodigt sätt. Han visste att framgång i livet bygger på ständig trohet mot viktiga beslut. Detta reflekterades i hans uthållighet i arbetet som en enkel snickare (jfr. Mt 13:55), en stillsam uthållighet som inte skapade några nyheter under hans egen tid, och som ändå, ända sedan dess, har inspirerat vardagslivet hos oräkneliga fäder, arbetare och kristna. En kallelse, liksom själva livet, mognar endast genom daglig trofasthet.

Hur får en sådan trofasthet näring? Svaret är: I ljuset av Guds egen trofasthet. De första ord som den helige Josef hörde i en dröm var en inbjudan till att inte vara rädd, därför att Gud alltid förblir trogen mot sina löften: ”Josef, Davids son, var inte rädd” (Mt 1:20). *Var inte rädd*: Dessa ord riktar Herren även till dig, kära syster, och till dig, käre broder, när helst du känner, även mitt i osäkerhet och tvekan, att du inte längre kan uppskjuta din längtan att ge ditt liv till honom. Han upprepar dessa ord, kanske bland provningar och missförstånd, när du söker att varje dag följa hans vilja, var du än är. Dessa är ord du kommer att få höra på nytt, vid varje steg i din kallelse och när du återvänder till din första kärlek. De är en refräng som ledsagar alla som, i likhet med den helige Josef, säger ja till Gud med sina liv, genom daglig trofasthet.

Denna trofasthet är glädjens hemlighet. En psalm i liturgin talar om den ”genomskinliga glädje” som finns i hemmet i Nasaret. I enkelhetens glädje, glädjen som dagligen erfars av de som bryr sig om vad som verkligen har betydelse: trofast närhet till Gud och till vår nästa. Hur gott det skulle vara om samma atmosfär, enkel och strålande, nykter och hoppfull, kunde genomsyra våra seminarier, religiösa institut och församlingshus! Jag ber att ni ska få uppleva samma glädje, kära bröder och systrar som generöst har gjort Gud till era livs *dröm*, och som *tjänar honom* i era bröder och systrar genom en trofasthet som är ett kraftfullt vittnesbörd i en tid med flyktiga val och känslor som inte för med sig bestående glädje. Må den helige Josef, beskyddare av kallelser, åtfölja er med sitt faderliga hjärta!

Rom, Laterankyrkan, 19 mars 2021, Den helige Josefs festdag

FRANCISKUS

